

Zákonné kompetencie starostu obce a obecného zastupiteľstva

Starosta obce a obecné zastupiteľstvo sú orgánmi obce s rôznymi kompetenciami, ktoré ustanovuje zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Obecné zastupiteľstvo je zákonom o obecnom zriadení definované ako zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. Po uplynutí štvorročného mandátu poslancov obecného zastupiteľstva sa ich funkčné obdobie končí zložením sľubu poslancov novozvoleného obecného zastupiteľstva.

Funkcia poslanca prináša aj určité obmedzenia, nakoľko je nezlučiteľná s funkciou starostu, zamestnanca obce, v ktorej bol zvolený (nevzťahuje sa na zamestnanca obce, ktorý je dlhodobo uvoľnený na výkon funkcie poslanca), štatutárneho orgánu rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriadenej obcou, v ktorej bol zvolený a s ďalšími funkciami podľa osobitného zákona (napr. prokurátor).

Počet poslancov na celé volebné obdobie určí pred voľbami obecné zastupiteľstvo podľa počtu obyvateľov obce. Najmenej poslancov majú obce s počtom obyvateľov do 40, a to troch poslancov. Najviac poslancov obecného zastupiteľstva je volených v obciach nad 100.000 obyvateľov, ktoré majú v rozpätí od 23 do 41 poslancov.

Najdôležitejšou úlohou obecného zastupiteľstva je rozhodovanie o základných otázkach života obce, keďže medzi kompetencie obecného zastupiteľstva patrí najmä:

- určovanie zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce a s majetkom štátu, ktorý užíva, schvaľovanie najdôležitejších úkonov týkajúcich sa tohto majetku a kontrolovanie hospodárenie s ním,
- schvaľovanie rozpočtu obce a jeho zmeny, kontrolovanie jeho čerpania a schvaľovanie záverečného účtu obce, vyhlásiť dobrovoľnú zbierku a ustanoviť jej podmienky, schvaľovanie emisie komunálnych dlhopisov, schvaľovanie zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, rozhodovanie o prijatí úveru alebo pôžičky, o prevzatí záruky za poskytnutie návratnej finančnej výpomoci zo štátneho rozpočtu; v rozsahu určenom zastupiteľstvom môže zmeny rozpočtu vykonávať starosta,
- schvaľovanie územného plánu obce alebo jej časti a koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obce,
- rozhodovanie o zavedení a zrušení miestnej dane a ukladanie miestneho poplatku,
- určovanie náležitosti miestnej dane alebo miestneho poplatku,

- vyhlasovanie miestneho referenda o najdôležitejších otázkach života a rozvoja obce a zvolávanie zhromaždenia obyvateľov obce,
- uznávanie sa na nariadeniach,
- schvaľovanie dohody o medzinárodnej spolupráci a členstvo obce v medzinárodnom združení,
- určovanie platu starostu podľa osobitného zákona a tiež vymedzenie rozsahu výkonu funkcie starostu najneskôr 90 dní pred voľbami na celé funkčné obdobie; možnosť zmeniť počas funkčného obdobia na návrh starostu rozsah výkonu jeho funkcie,
- volenie a odvolávanie hlavného kontrolóra obce, určenie rozsahu výkonu funkcie hlavného kontrolóra, jeho plat a odmenu,
- schvaľovanie štatútu obce, rokovacieho poriadku obecného zastupiteľstva a zásad odmeňovania poslancov,
- zriaďovanie, zrušovanie a kontrolovanie rozpočtových a príspevkových organizácií obce a na návrh starostu vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), zakladanie a zrušovanie obchodných spoločností a iných právnických osôb a schvaľovanie zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako aj schvaľovanie majetkovej účasti obce v právnickej osobe,
- schvaľovanie združovania obecných prostriedkov a činností a účasť v združeniach, ako aj zriadenie spoločného regionálneho alebo záujmového fondu,
- zriaďovanie a zrušovanie orgánov potrebných na samosprávu obce a určovanie náplne ich práce,
- udeľovanie čestného občianstva obce, obecného vyznamenania a ceny,
- ustanovenie erbu obce, vlajky obce, pečate obce, prípadne znelky obce,
- vydávať súhlas s pričlenením obce.

Obecné zastupiteľstvo má ďalej právomoc zriaďiť a zrušiť podľa potreby stále alebo dočasné výkonné, kontrolné a poradné orgány obce, najmä obecnú radu, komisie a určiť im náplň práce. Zároveň môže obecné zastupiteľstvo zriaďiť a zrušiť aj ďalšie svoje orgány a útvary, ak tak ustanovuje osobitný zákon (napr. č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov).

Starosta je predstaviteľom obce a zároveň najvyšším výkonným orgánom obce. Táto funkcia je verejnou funkciou a starosta je tým pádom verejným činiteľom. Funkčné obdobie starostu sa skončí zložením sľubu novozvoleného starostu.

Starosta je primárne štatutárnym orgánom obce, ktorý môže rozhodovaním o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy písomne poveriť zamestnanca obce. Tento poverený zamestnanec obce však rozhoduje v mene obce iba v rozsahu vymedzenom v písomnom poverení.

Funkcia starostu je tiež nezlučiteľná s určitými funkciami, a to funkciou poslanca, zamestnanca obce, v ktorej bol zvolený, štatutárneho orgánu rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriadenej obcou, v ktorej bol zvolený, predsedu samosprávneho kraja, vedúceho zamestnanca orgánu štátnej správy a inými funkciami podľa osobitného zákona.

Kompetencie starostu sú nasledovné:

- zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady, ak tento zákon neustanovuje inak, a podpisuje ich uznesenia,
- vykonáva obecnú správu,
- zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám,
- vydáva pracovný poriadok, organizačný poriadok obecného úradu a poriadok odmeňovania zamestnancov obce;
- informuje obecné zastupiteľstvo o vydaní a zmenách organizačného poriadku obecného úradu,
- rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené ako v rámci kompetencií obecného zastupiteľstva.